

Glistrup annars hefur sitað seinni. Leiðari av hesi legu var Bentzen, sum fyrri tað fyrsta var þúra óbrúkligur sum leiðari og annars gjørdi hvat hann kundi fyrri at nerva fangarnar mest gjørligt. Hann varð seinni settur frá, men ikki meira enn so, at hann var við til at »viga« nýggja fongslið í Jónas Broncks-gøtu seinast í 60-unum.

Tað var danska stjórnin, sum hevði ábyrgdina av fangunum. Vandí var alla tíðina fyrri, at fyrr ella seinni fóru týskarar beinleiðis at taka valdið í landinum, og tá komu kommunistarnir veruliga í livsvanda. Teir fingi tó lyfti um, at um vandi var fyrri at hetta fór at henda, skuldu teir verða ávaraðir í góðari tíð, so teir kundu sleppa sær til rýmingar. Men her vórðu teir skammiliga sviknir. Tá týskarar tóku valdið 29. august 1943, tóku teir eisini Horserødleguna, og fangarnir vórðu tiknir á bóli. Tað eydnaðist 90 av teimum at sleppa til rýmingar, meðan hinir 150 vórðu fluttir til tyningartýppið Stutthof, sum annars hevði ein deydilgleika uppá 80%. 30 av teimum, sum vórðu flutt til Stutthof, sluppu ikki livandi heim aftur, meðan aðrir vórðu merktir fyrri livstíð.

Alt hetta verður ikki skrivað fyrri serstakliga at verja kommunistarnar, men tað gevur tó nakað at hugsa um, hvussu omakaleyst tað kundi vera at kanna ein politiskan flokk, sum rak sitt virksema samb. grundlógina eins og allir hinir flokkarnir. Tann størsti feilurin við flokkinum var, at meirilutin mettu hansara sjónarmið at vera »skeiv«. Samstundis kundu fólk uttan at nakar mót-mælti setast fóst og seinni sendast í deyðan við somu grundgeving.

Mest hugvekjandi er tó tann grundgeving, sum varð givin fyrri hesum til-tøkum, og sum varð nýtt líka frá konservativum til sosialdemokratum. Og henda grundgeving var, at talan var um ein flokk, sum rak orindi fyrri eina fremmenda makt. Hóast neyvan nakar tá kundi briksla nokrum nakað í so máta. Henda fremmenda maktin var Sovjet-samveldið. Her skal ikki metast um, hvat var í hesi grundgeving, og tað kunnu eisini vera ymsar meiningar um tað. Men vit siggja í hvussu er hvussu úrslitið kann verða, tá tað eydnast at fáa fólk at trúgva hesum. Og vit vita eisini, at verður ein slíkur pástandur endur-tikin nógv ofta, fara fólk at trúgva ti, um tað passar ella ikki.

Tveir teir fremstu handlangarar hjá týskarum vóru hesir báðir, sum her eru av-myndaðir í rættinum aftaná hersetingina. Tann fyrri kallaðist Brøndum og hin seinni Botilsen-Nielsen. Teir høvdu staðið í »læru« í Frikorps Danmark, har teir skuldu berj-sat móti »socialismuni«. Komnir aftur til Danmarkar gjørdust teir limir í Peter-grup-pen, og gjørdust teir báðir hóprápmenn. Teir kappaðust enná um, hvar kundi klára flest møgugl brotsverk. Boltildsen Nielsen vann við 55 drápum, meðan Brøndum »bert« kláraði 35.

Teir vórðu báðir deyðadømdir og avrættaðir.

Skuldsetingin um at virka fyrri eini fremmandari makt kann so varierast við skuldsetingum um at vera landasvik-jarar ella quislingar, men úrslitið verður tá tað sama hvort tað eru kommunistar, »sosialistar« ella friðarfólk, sum eru mál-ið fyrri einum slíkum hetsi.

Framvegis skal havast í huga, at grov-asta grundlógabrot í danska ríkinum varð framt við júst hesi grundgeving og við undirtøku frá at kalla øllum ti al-menna Danmark.

Krossferðin móti heimlandi gudloysisins

Fram til tann dag, tá Týskland legði á Sovjet merktu danir bert til antikomm-unismu og antisosialismu í talu og skrift. Men nú skuldi møguleiki gerast fyrri beinleiðis luttøku í bardaganum móti »bolsjevikiska heimstiggindan«. Eitt úrslit av hesum varð, at »Frikorps Danmark« varð sett á stovn. Hetta skuldi vera ein serstøk dansk herdeild undir danskari leiðslu, sum skuldi setast inn í bardagan móti Russlandi. Tað hevur verið eitt sindur ivasamt, um henda herdeildin varð stovnað við beinleiðis góðkenning av donsku stjórnini, men yvirmenn í danska herinum fingi í hvussu er boð um, at teir altíð kundu koma aftur í danska herin, og teir skuldu varðveita øll rættindi, tá teir komu aftur. Gjörður varð ein stórus inn-sastur fyrri at fáa menn at melda seg inn í Frikorpsið. Í áheitanini varð sagt, at »korpset vil blive sat ind mod den bolsjevikiske verdensfjende, som flere gange har truet Nordens sikkerhed og dermed også vort fædrelands frihed og kultur. Danske mænd! Jeg opfordrer jer til at slutte op i »Frikorps Danmarks« rækker, for at vi kan gøre en samlet indsats mod bolsjevismen«.

Eisini varð spælt uppá teir andaligu streingirnar. Fyrsti leiðarin hjá korp-sinum C. P. Kryssing segði soleiðis í danska útvarpinum, at »krigen er et korstog. Europas korstog mod gudløshedens fædreland... For mere end 700 år siden fik vi vort korsbanner skænket af en usynlig hånd, da vi ligesom nu var i kamp mod barbarer, som truede sikkerheden...«

Einir 1.000 mans teknaðu seg til hesa herdeild. Nógvir komu ongantið aftur-aftur. Millum uppgávarnar danirnir fingi var at hjálpa til við vaktar-

Tann, sum úteftir stóð sum fremsti talsmaðurin fyrri samstarv við týska hersetingar-valdið var uttanríkis- og seinni eisini forsætismálaráðharrin Erik Scavenius.

Hann loypti hvøkk á fólk og undran sjálvt hjá týskarum, tá hann tann 8. juli 1940 sum nýttnevndur uttanríkisráðharri kom við eini stjórnarfrágreiðing, har m.a. varð sagt: »Ved de store tyske seje, der har slået verden med forbauselse og beundring, er en ny tid oprundet i Europa, der vil medføre en ny ordning i politisk-økonomisk henseende under Tysklands førerskab. Det vil være Danmarks opgave herunder at finde sin plads i et nødvendigt og gensidigt aktivt samarbejde med Stortyskland...«

Her er hann á fundi við sjálvm Hitler.

haldinum av einum týningartýppi fyrri jødar í Pólandi. Sagt verður um teir, at »de kunne optræde med en sjælsræhed, der ikke gav deres tyske kammerater noget efter«. Í døgnum 8. september til 13. oktober 1942 fekk korpssið samlað orlov heima í Danmark. Í hesum tíð-arkeið framdu teir slíkan harðskap og yvirgang móti teirra egnu lands-monnum, at sjálvt týskarar hildu tað vera nógv so nógv av tí góða.

Á vári 1943 varð Frikorps Danmark uppløyst. Tann táverandi leiðarin K. B. Martinsen vildi tó framvegis gera ein innsats móti »bolsjevismuni«. Hann stovnaði tað sokallaða Schalburgs-korpsið, sum var nevnt eftir einum leið-ara hjá Frikorpsinum, sum var fallin við eysturhermótið. Nógvir av limunum gjørdust nú limir í hesum korpsti og seinni í øðrum herdeildum sum t.d. Hipo. Felags fyrri allar hesar deildir var tó, at talan var um treytaleysar hand-langarar hjá týskarum.

Summir av teimum gjørdust hóp-drápmenn. Fyri hvønn týskara ella týskvinarliga, sum varð tikin av døgum í Danmark, kravdi Hitler at 5 danir skuldu drepast afturfyrri. Tískil vórðu nógvir tilvildarligr danir tiknir av døgum. Hetta var ein av uppgávanum hjá Schalburgkorpstinum, og tað treyt ikki at fáa danska manning til hetta ar-beiði.

Aðrir fingi til uppgávu at hjálpa týsk-arum at torturera danskir mótstöðu-menn. Her stóð heldur ikki á at fáa nóg mikið av manning. Tað visti seg enná, at donsku hjálparmenninir vóru meira idnir enn týskararnir sjálvir at mis-halda teirra egnu landsmenn. Tað kom meira enn so fyrri, at týskarar máttu verja fangaðu mótstöðumenninar fyrri teirra egnu landsmonnum, so teir ikki rættiliga skuldu gera av við teir.

Tann yvirgangur sum av donum varð framdur móti donum í seinastu krigs-tíðini stendur saktans mál við tí, sum vit í dag frætta um frá ringastu politi-statum.

Tá vit halda, at slíkt ikki kundi hent her hjá okkum, eiga vit at hava í huga, at slíkt hendi veruliga innanfyri ríkis-

mark og bert fyrri 40 árum síðan. Munur-in millum okkum og danir var kandska bert tann, at vit vóru so hepnir at verða hersettir av bretum í staðin fyrri av týsk-arum.

Og byrjanin til henda yvirgang var bert skrivning og tala móti »socialismu« og síðan »krossferðin« móti russarum.

Framhald

Henda myndin kundi verið úr eini frá-greiðing hjá Amnesty International, men talan er um tortur í Danmark fyrri 40 árum síðani.

Teir idnastu í hesum yvirgangi vóru donsku »hjálparmenninir« hjá týskar-unum!